

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Helyben: Vidéken: Egy óra. . . 1 kor. Egy óra. . . 1 kor. 50 fill. Negyedévre 3 " Negyedévre 4 " 50 "		Felelős szerkesztő: Dr. HEGEDŰS LORÁNT. Kiadók és laptulajdonosok: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: DEBRECZEN, Piacz-utca 49. szám.
---	--	--	---

A magyar közigazgatás

Debrecen, november 29.

A magyar közigazgatás most egy hét óta megint a szőnyegre került. Még pedig két kapcsolatban. Az egyik az országgházban történt, ahol a költségvetés alkalmából az államosítás mellett és ellen törtek lándzsát, a másik kapcsolat Munkács és Nagyvárad. Az előbbi eset ma még csak elméleti vitakozás tárgya lehet, de az utóbbihoz, a munkácsi és nagyváradai botrányhoz már gyakorlati következtetéseket is fűzhetünk.

A közigazgatás jó vagy rossz, aszerint, amint a rend, a jogbiztonság és a gazdasági élet minden ága megtalálja benne garanciáit és istápolóját. Az a közigazgatási rendszer tehát a legjobb és legkivánatosabb, amely leginkább nyújt biztosítékot a közrend fentartására, a polgárok szabadságára, jogaik érvényesülésére, egészségük fentartására és gazdasági érdekeik védelmére. A régi rendi világban más volt a jelentősége, a hivatása és funkciója. Ma a jogegyenlőség és modern gazdasági élet követelményeihez kell alkalmazkodnia s elvégezni a rábizott teendőket hozzáértéssel, pártatlansággal és a legszigorúbb ellenőrzés mellett. A régi jó táblabírák korszak letűnt. Abban a korszakban a közigazgatási tisztviselő ura volt a népnek, ma a közt szolgálja. Akkor disz vagy családi érdek volt a megyei szolgálat, ma komoly munka és élethivatás. És főfeladata mindenképpen az adminisztrálás és nem a politika. Akik a

vármegye autonómiájában elsősorban és mindenekelőtt a közjogi és alkotmányos szempontokat nézik, akik a megyében még mindig az alkotmány bástyáját látják, egy funkciónak áldozzák fel a lényegét; feláldozzák a normális funkciót, az igazi szükségleteket egy kivételes eshetőség miatt.

A magyar közigazgatásnak meg kell szünnie európai specialitásnak lenni. Ha azt a funkciót, amelyre hivatva van, a mai rendszer mellett nem tudja teljesíteni, akkor a rendszerben van a hiba és a rendszeren kell változtatni. De fentartani egy hibásnak meg nem felelőnek felismert rendszert csak azért, mert bizonyos politikai erő látszatát kelti, sem észszerű, sem okos nemzeti politikának nem mondható.

A munkácsi és nagyváradai eset, meg a régebbi és valószínűleg ezután is következő esetek mind azt mutatják, hogy a közigazgatás még ma is abban a tévhitben van, hogy neki politizálni kell és ha politikája helyes, akkor egyéb dolgokkal a közönség nem törődik. Az árral uszni, belőle egy picikét kitűnni, az embereket eleganciával és bájosággal meghódítani, ez a fontos, nem a pontosan vezetett könyv, és észszerű gazdálkodás. A közigazgatásban ma már nagyon kevés embernek van bizalma. És mit ér közjogi védelem szempontjából egy olyan szerv, amely iránt a bizalom megrendült, a melyben a korrupció és nepotizmus háttérbe szorítják a köz érdekeket s ahol a személyi harcok forgatagába került százezrek nyugalma az existenciája?

Nem roszakarattal vádoljuk mi a közigazgatás mai tagjait, csak nemtörődömséggel és a komolyságnak bizonyos hiányával. Ennek az eredménye azután az, hogy közigazgatásunk bizony még mindig európai specialitás és lassan-lassan kihunyó botrányfálya mindíg újabb és újabb esetek lobbantják lángra.

Elismerjük, hogy a közigazgatási tisztviselői karban elsőrendű, hivatásukat komolyan teljesítő férfiak vannak. Elismerjük, hogy vannak egyes kitűnően adminisztrált vármegyék s koncedáljuk, hogy a megyei tisztviselők zömében megvan a tehetség és hajlandóság is jól és hiven végezni a rájuk bízott munkát. De azok a fekélyek, amelyek hol itt, hol amott kifakadnak s most a munkácsi közigazgatási leleplezésekben újabb bizonyosságát szolgáltatják mélyreható szervei bajoknak, lehetetlen, hogy a hazája sorsát szíven viselő magyar emberben szörnyű aggodalmakat és mélyreható reformkivánalmakat ne ébresztenének.

Ferencz Szalvátor főhercegvisszavonulása. Bécsből jelentik: Illetékes katonai helyről származó jelentések azt mondják: Utóbbi időben különböző lapokban ismételten Ferenc Szalvátor főhercegnek a hadsereg kötelékéből való kiválásáról szóló hírek jelentek meg a legkülönbözőbb kommentárokkal és kombinációkkal kapcsolatban. Illetékes helyen mitsem tudnak a főherceg illetlen szándékáról és nem is gondolhatnak arra, ezért a hadsereg kötelékéből való távozás mellett épen-séggel nem megfelelők.

Találkozás.

Irta: Hermann Heijermans.

Déli egy órára, hogy megérkezett, meghalt anélkül, hogy felismerte volna őket.
Halkan becsukta a fülkeajtót és sirva ereszkodott az ósdi karosszékbe.
— Kérlek ne futkározz egyre ide-oda, egész idegessé teszel . . . hallod?
— A te büőd, a te büőd.
— Mi az én büöm? Mi, mi, mi?
— Jól tudod. Te nem akartál meghajolni.
— Nem!
— Most már későn jöttünk.
— Hol maradt az a teremtes?
— Elment.
— A szemérmetlen, hitvány teremtes . . .
— Csendesesen.
— Itt lakott nála?
— Igen.
— Csak nem jön újra ide vissza?
— Azt valószínűleg nem teszi.
— Beszéltél vele?
— Mit mondott neked?
— Semmit.
— Semmit?
— Sirt.
— Montad neki, hogy szedie össze a batyuját?
— Nem!
— Miért nem?
— Szántam. Csak láttad volna . . . Halaványan . . . kisírt szemekkel.

— Ez engem nem hat meg . . . Teljesen hidegen hagy.
— Beszélj halkabban, Marv. Gondolj Janra.
— Jan, Jan, szegény fiam.
— Hagyd becsukva az ajtót, gyermekem. Már ugysem segíthetünk. Szegény gyermekem, hogy megsem ismert már, pedig az anyja vagyok!
— Ugy, ugy, sird csak ki magadat.
— Csak sohse láttam volna azt a teremtest.
— Csendesesen.
— Hogyha hamarabb tudtuk volna.
— Ki is sürgönyözött?
— Ő.
— Ó?
— Igen.
— Nem tehettem volna azt hamarabb?
— Nem szabadott neki.
— Miért nem?
— Mert . . . hagyd inkább, hogy meg ne mondjam, Mary.
— Miért nem? Ne tégy még ingerültebbé.
— Mert Jan nem akarta.
— Nem akart többé látni minket?
— Nem.
— Az a közönséges persona . . .
— Csendesesen, csendesesen.
— Ő mondta ezt neked?
— Igen.
— Akokr hazudott. Ezt nem mondhatta neked — a saját szüle . . .

— Nem hazudott.
— Olyan sokat tartott hát róla.
— Gyermekem, gyermekem, hiszen anynyiszor elmondtam ezt neked.
— Tartsd a szádat. Nem akarok többet tudni. Dobb ki azt a kalapot.
— Mary, Mary!
— Nem akarok tőle semmit se látni.
— Hagyd el, fiam. Gondolj Janra, aki . . .
— Egyetlen szegény fiam, hogy olyan korán meg kellett halnia. Minek is van Isten, ha a fiatalok ily hamar meghalnak?
— Az nem bánt engem. Bánom, hogy reád hallgattam. Minek ingereltél fel anynyira? Nos, most minden késő.
— Megbánni? Megbánni? Hát akartad volna, hogy ezt az utcáról felszedett nőszemélyt feleségül vegye?
— Miért ne?
— Egészen megbolondultál?
— Nem, én nem vagyok bolond. Mit értél el vele? Együtt laktak, úgy éltek, mint férfi és feleség és mi vagyunk az idegenek . . . Késő, késő!
— Isten nevében, jobb, mintha egy olyan közönséges személy lenne a menyem.
— De hisz ő szerette. Mit csinálsz, Mary. Mit teszel, Mary? Ne rendezz semmit ebben a szobában, Jan itt fekszik, pfuj!
— Remek. Nagyszerű, ezer darabban. Ugy, ugy, ugy! Nem akarom annak a teremtesnek az arcképét itt látni.
— Van itt is egy a kandallón és az író-

Benedek véderőbeszéde

A képviselőház ülése.

Azt a néhány percet leszámítva, amit Sümegi Vilmos interpellációja igénybevett, a Ház mai ülését teljesen **Benedek János** foglalta le. A véderőjavaslatok ellen intézett ostromot Benedek János, a függetlenségi párt arzenáljának ismert fegyvereit szegezve a javaslat ellen. A vége azonban a beszédnek, amelyben a tisztek házassági kauciójának eltörlését sürgette, határozottan szinpatikus volt, épugy, mint a párbaj megszüntetését s altiszteknek tiszti vizsgára való bocsájtását illető követelése.

Részletes tudósításunk itt következik:

Jelentések.

Návay Lajos elnök fél 11 órakor megnyitja az ülést. Az elnöki előterjesztések és irományok felolvasása során elnök jelenti, hogy **Zichy János** grófnak mára jelzett és **Batthyány Tivadar** gróf és **Nadányi Gyula** interpellációjára adandó válaszát közbejött akadályoztatása folytán elhalasztotta. — Az indítvány és interpellációs könyv felolvasása után

Lovász Márton jelenti a Háznak, hogy **Budiszároljevics Bude** horvát országgyűlési képviselő mentelmi jogát az ottani rendőrség súlyosan megsértette azzal, hogy egy hirlapi cikkből kifolyólag előzetes letartóztatásba helyezte. Kéri ez ügynek a mentelmi bizottsághoz való sürgős utasítását.

A Ház ily értelemben határoz. Ezután áttért a Ház

a véderő javaslat

általános tárgyalásának folytatására.

Benedek János mindjárt beszéde elején kijelenti, hogy a javaslatot sem általánosságban, sem részleteiben nem szavazza meg. Visszautasítja azt a vádat, mintha az ellenzék az országtól tagadná meg e javaslat megsvazásának előnyeit, ez sem áll, mert az osztrákoknak van szükségük a súlyos vér- és pénzáldozatra. Kijelenti, hogy ez a javaslat a parlamentben törvényre csak erőszak után vállhat, mert a nemzet igazi többsége e kérdésben az ellenzék mellett áll.

A függetlenségi pártok abban teljesen egyetértenek, hogy csak önálló és független magyar nemzeti hadseregnek adják meg a szükséges vér- és pénzáldozatot. Nem fogadja el a javaslatot már csak azért sem, mert újabb jogfeladás van benne, már pedig a nemzet-

asztalon is. Nem, ne érh hozzá, nem akarom, hogy tönkretedd.

— Hagyj tennem, amit kedvem tartja.

— Nem, hagyj el, térj magadhoz, Mary. A kép csupa száraz rózsák közt áll, nem érzed, milyen nagyon szerethette őt Jan?

— Három kép egy ilyen nőtől? Nézd a szemét, az a közönséges nevetés, vedd el innen, ha azt nem akarod, hogy összetörjem.

— Beszélj halkabban, gondolj halott gyermekekre.

Szegény, szegény fiam. Ha itt lettem volna, jobban ápoltalak volna. Ujra meggyógyultál volna. Egy ilyen lompos teremtes. Mindenhol hevernek a holmijai. Itt egy doboz puder; puderozta magát, látod? A szék alatt a papucsai hevernek; finom dáma; sevró bőr arannyal és magas sarokkal. Látál már enkem ilyet viselni? Itt meg hajtuk fekszenek. Nini, mi az, festette is magát?! Ajakfesték... Egy ilyen elvetemült teremtes!

— Halkan!

— Beszélj te halkan, hisz látod mi lett a mi szegény Janunkból. Kell-e még több bizonyíték? Nézd csak a kókban az ékszerket, mind a mi pénzükből. Azonnal szedje össze a batyuját, érted, egy percig se akarom tovább itt ezeket a holmikát. Kirabolta, kiszipolyozta őt. Ez a szerencsevadász! Ez a rettenetes személy!

— Mary, ha meggondolnád, hogy a fülkében...

nek nincs semmi szüksége arra, hogy a királyi jogokat még jobban kiterjessék. Helytelennek tartja a javaslatban használt azon kitétel is, hogy: „Ő felsége összes országai hadserege”, ilyet a magyar közjog nem ismer, mert csak Magyarország és Ausztria, mint két teljesen különálló és teljesen független állam ösmeretes, amely két államnak van egy közös hadserege.

Beszéde végén határozati javaslatot nyújt be a tiszti házassági kaució s a párbaj eltörlése s az iránt, hogy altiszteknek is adjanak módot a tiszti vizsga letételére.

Az interpellációk.

Déli egy órakor az interpellációkra tértek át.

Sümegi Vilmos a közoktatásügyi minisztert interpellálja: Van-e tudomása arról, hogy a hunyadmegyei Szentandrás községben a fanatizált oláh tömeg fejsszével berontott az iskolaépületbe s ott mindent összetört?

Az interpellációt kiadják a miniszternek.

A többi bejegyzett interpelláló nem volt jelen s így az ülés negyed 2 órakor véget ért.

Kiss Ferenc lobogója alatt

Az egyházkerületi főjegyzőválasztás

Ma küldte szét szövegét annak a hatalmas pártnak az intéző bizottsága, mely az egyházkerületi főjegyzői széket **Kiss Ferenc**cel, az alsó-szabolcs—hajduvidéki esperes, püspökladányi lelkész, az egyházkerület egyik legképzetebb, nagytehetségű vezéralakjával akarja betölteni. Szükségtelennek tartjuk ennek kommentálását, azért azt, mint az egyházkerület színe-javának megnyilatkozását, egész terjedelmében ideiktatjuk:

Szózat

a Tiszántuli református egyházkerület presbitériumaihoz, lelkészeihez, tanítóihoz s világi férjialhoz.

Egyházkerületünk főjegyzői állása betöltésre vár. Egyházkerületi közgyűlésünk a szavazatok beadásának

— Meghalt, meghalt. Egy szava sem volt hozzánk. A saját anyjához, saját apjához. Óh, bár én haltam volna meg helyette.

— Gyerme kem, menj vissza a szállóba. A kocsi vár már. Itt már nem tehetsz semmit. Vedd a kabátodat!

— Nem megyek egyedül. Te is gyere.

— Menj csak előre, még mindent le akarok rázni és rendezni.

— Még biztosan itt van az a teremtes. Tán beszélni akarsz velem?

— Nem, elment már!

— Én szegény Janom. Én jó Janom. Bocsáss meg nekem, rossz voltam hozzád, pedig jót akartam, én kedvesem.

— Csukd be az ajtót. Mit használ, ha még tovább nézed. Vezesselek le a kocsiig?

— Az ajtó becsapódott. Hangosan robogott tova a kocsi. A férfi lábujjhegyen sompolygott egy ajtóhoz a folyosó mögé.

— Madame.

Az ajtó felnyílt.

— Asszonyom, a feleségem elment. Felelet nélkül elrohant előtte, be a szobába, a fülkébe és csókolni, becézni kezdte a halottat...

— Hagyja fekiadni, legyen óvatos... asszonyom.

Csendesen a vánkosra hajtotta a fejét a nő. Ő is a halotthoz hasonlított.

— Üljön inkább le, ne izgassa ugy fei magát, asszonyom.

Meg se mozdult.

határidejéül f. évi deczember hó 31-ik napját tűzte ki.

Most érkezett el az ideje annak, hogy megmozduljanak azok, akik e diszes állást egy minden tekintetben méltó, a méltók között is legméltóbb férfival óhajtják betölteni.

A mi szívünknek ez a forró kívánsága. Mi tudunk egy ily férfit. És, ime, síkra is szállunk ő mellette, most: amikor ennek ideje van.

A volt főjegyző lemondásának illetékes helyen való elfogadása és a főjegyzőválasztás elrendelése előtt nem tartottuk helyesnek, hogy a főjegyzői állás betöltése céljából mozgalmat indítsunk és jelöltünk nevét forgalomba hozzuk. És ma is úgy vagyunk meggyőződve, hogy ez helyes felfogás volt.

Mivel azonban a választási mozgalom rendelkezésére álló idő igen rövid: épen a mi minden kétségen kívül korrekt felfogásunk abba a helyzetbe juttatott bennünket, hogy mozgalmunknak és közelebbről *Szózatunknak* a szokásos formát meg nem adhatjuk. *Nincs időnk arra, hogy a szokásos aláírásokat összegyűjtsük.* Pedig — tudjuk — ez alá a Szózat alá egyházkerületünk lelkészei, tanítói és világi tagjai a legnagyobb számban és a legteljesebb örömmel írják alá a nevüket.

Ez a hiány azonban a jelen esetben nem tekinthető hiánynak. *A szavazatok majd pótolni fogják az aláírásokat.*

És az a név, melyet lobogónkra irtunk; magában is elég a győzelemre!

A mi jelöltünk **Kiss Ferencz**, alsó-szabolcs hajduvidéki esperes, püspökladányi lelkész, a Kálvineum országos és minden vonalon diadalmas mozgalmának apostoli buzgóságú vezére.

Nem kisebbítünk mi senkit. Nem támadunk senki ellen. Minden nagy

— Mégis jobb lenne, ha most elmenne, hisz nem maradhat itt. A házat le kell zárni. Segíthetek tán más valamiben? Nem hallgat rám asszonyom? Asszonyom!

— Hallgatom.

— Ha egyelőre valamit magával vinne. holnap, holnapután majd mindent elküldök, ha címét tudatja velem.

— A címetem? Igen, innen el kell mennem!

Szolgálatjára lehetek más valanivel?

— Köszönöm, nem. Minden megvan.

— Jöjjön hát el az ágytól, asszonyom!

— Igen.

— Nem akar valamit irni?

— Nem... hol a kalapom?

— A kalapja? Itt a földön fekiadt, tessék asszonyom.

— Köszönöm.

— Nincs kabátja? Nagyon hideg van kinn.

— Nincs... Jól van már.

— Igen. Utoljára látom most?

— Igen asszonyom, hiszen ön érti, lehetetlen, ön a... temetésen...

— Igen. Nyugodtan halt meg?

— Nem ismert már meg bennünket. Ne csókolja már. Nem jó halottakat csókolni.

— Isten áldja meg, uram.

— Isten áldja asszonyom. Milyen címre küldjem a ruhákat?...

— Még nem tudom. Isten önnel uram!

— Isten vele asszonyom.

emberünket, minden vezérünket megbecsüljük teljes szívünkben, lelkünkben, erőnkben.

De »hivatalos jelöltet« Kiss Ferenczel szemben nem ismerhetünk s hiszszük, hogy mások sem ismernek.

Kiss Ferencz a közvélemény, a közmeggyőződés, a közszeretet és a közlekedés jelöltje. Ő az igazi hivatalos jelölt; mert hivatalos volta nem emberektől, hanem Istentől vagy. *A szív, a lelkiösmeret szava: Isten szava. És Kiss Ferencz nemcsak hivatalos, hanem választott is lesz.*

Mikor az ő nevét halljuk: valami csodálatos melegség ömlik át egész valónkon, szívünk sebesebben dobog. Ilyen hatást a szívekre csak a nagyok, az igazi nagyok neve gyakorolhat.

Sokoldalú és alapos tudás, ragyogó — meleg szív, szeplőtelen antik jellem, eszményekért lángoló szent lelkésedés, elbűvölő ékesszólás, tettekre kész bámulatos energia, emberfeletti munkabírási! Ime: ez Kiss Ferencz.

Egyházi törvényhozásunk alkotásában, tanügyünk korszerű fejlesztésében; a legtisztább liberalizmus munkáiban, küzdelmeiben Kiss Ferencznek oroszán része van. És — ami, fájdalom, ritkán fordul elő — Kiss Ferencz nemcsak az egyház-megyei, egyházkerületi, egyetemes egyházi és nemzeti, társadalmi mezőn forgolódik bámulatos buzgósággal és gyönyörű eredménnyel; hanem ott-hon a maga egyházában is. Aki látni akarja, hogy egy igazi, mintaképnek való lelkipásztor mennyi alkotásra képes, mennyit alkot: nézze meg Püspökladányt! Andrassy Kálmán lelkészársunk, aki megnézte, a legmelegebb elismerés hangján irt a látottakról a Debreczeni Prot. Lapban. Olvasta mindenki. Óh bizony nem csoda, hogy a püspökladányi atyafiak, midőn rajongva szeretett lelkészüket a hajduböszörményiek el akarták vinni: a szó szoros értelmében utjába vetették magukat, kebelükre karolták és a halálatlan is erősebb szeretetnek ellenállhatatlan erejével tartották őt vissza az elmeneteltől.

Az egyházkerületnek életbe vágó érdeke az ő megválasztatása. És meg lehet győződve mindenki, hogy a Kiss Ferencz megválasztatása még a legmagasabb helyeken is a legkedvezőbb fogadtatásra fog találni.

Nekünk pedig mindnyájunknak ünnepünk lesz az a nap, amelyen Kiss Ferencznek az elismerés, a hála, a szeretet, a lelkesedés diadalkoszoruját odanyújthatjuk. Hiszen ő a mi szívünket a Kálvineum lánglelkű szolgálataival mindenestől megvette magának.

Kiss Ferencz és a Kálvineum! Ez a két név együtt ragyog a szívekben: a jelenben és a jövőben. Ezt a két nevet együtt fogja megörökíteni a magyar református egyháztörténelem. Ki járja, ki lelkesíti ezt az egész országot kelettől — nyugatig? Ki dolgozik éjjel-napot egygyé téve, testnek-lelkének minden erejével a Kálvineumért, a mi árváinkért? Ki hordja össze fillérenként, porszemeként a Kálvineumot, a mi árváink hajlékát?

Mindenki tudja: Kiss Ferencz. Ha forrón szeretett gyermekeinkre tekintünk és ezeknek jövődjére gondolunk; a lelkészi árvák és özvegyek szomorú sorsára és a Kálvineumra, melynek falai a mi gyermekeinket, a mi árváinkat bástyázzák majd körül a pokol kapui ellen: buzgó imádság fakad szívünkben és ebből az imádságból nem marad, nem maradhat ki a Kiss Ferencz neve.

Ha Kiss Ferenczet most mellőznők: mi rólunk, lelkészeinkről egy tenger se moshatná le a hálállanság bélyegét.

Testvérek! Tegyetek kötelességeitek szerint? *A szívetek szerint!*

Némuljanak el most az önző érdekek, a körül és fölfele tekintő férfiatlan aggodalmak! *A szív beszéljen! És a lelkiösmeret!*

Hallgasson mindenki a szívére és a lelkiösmeretére! *Senki fel ne üljön annak a képtelen kortesmesének, hogy szeretve tisztelt kerületi Elnökségünk egy olyan férfit, mint Kiss Ferencz, a főjegyzői székben ne látna szívesen; a legszívesebben!*

Egyházkerületünkre nézve jobbat, áldásosabbat nem is képzelhetünk, mint a kerület élén egymás mellett e három kiváló férfit: gr. Degenfeld József dr. Baltazár Dezső és Kiss Ferencz!

Válasszuk meg tehát egyhangulag Kiss Ferenczet!

Debreczen, 1911. november végén.

Az intéző bizottság.

A villamos körül

(A szabályrendelet a jog- és pénzügyi bizottság előtt. — Az új vonalak.)

A város jog- és pénzügyi bizottsága ma délután Vargha Elemér tanácsnok elnökölt tartott ülésén folytatta a törvényhatóság csüörtöki közgyűlése ügyeinek előkészítését. A mai ülés jórészt a villamos vasut dolgai foglalták le: a főkapitány által készített szabályzatnak, majd a tervbevetett új vonalak kérdésének tárgyalása.

A villamos vasuti közlekedésről szóló szabályzat megvitatása előtt az elnöklő Vargha Elemér tanácsnok bejelentette, hogy Majerszky Mihály, a helyi vasut igazgatója, akivel tegnap a tervezetet tárgyalta, elvi kifogást emelt az ellen, hogy a város bármi tekintetben is korlátozza a forgalmat és óvásában hangsúlyozta, hogy az üzleti rendtartás, az ezt kiegészítő miniszteri rendeletek, a törvények s az engedélyezési okirat nem állapítják meg azt a hatáskört, amelyet a tervezet a rendőrfőkapitány számára kreál, mert a vasutak ellenőrzése minden tekintetben a kereskedelemügyi miniszter és a vasuti és hajózási főfelügyelőség hatáskörébe tartozik.

Márk Endre udvari tanácsos koncedálja, hogy semmiféle olyan statutum nem alkotható, amely a törvényekkel s a miniszteri rendeletekkel ellenkezik, de viszont az sem vitatható, hogy a város területén alkalmazott minden közlekedési eszköz a rendőri hatóság ellenőrzése alatt áll s így a szabályrendelet elfogadható.

A bizottság általánosságban elfogadta a szabályrendelet tervezetét, majd részleteiben is megszavazta, abban a formájában, amint azt a helyi vasut igazgatóságával tegnap tartott értekezlet megállapította, csupán János Zoltán indítványára stiláris módosításokat ejtettek rajta, amivel a szabályrendelet szövegének kegyetlen magyarságán enyhítettek.

Ezután áttértek az új vonalak tárgyalására. A vasut-társaság bejelentette, hogy a villamos vasut Kossuth-utcai vonalán a Méliusz-térnél s a Csapó-utcai vonalon az Árpád-térnél kitérőt óhajt létesíteni, továbbá a Kossuth-utcai vonalból a városi téglagyárhoz szárnyvonalat akar építeni. E vonalak közigazgatási bejárása alkalmával, amely július 21-én történt meg, a göztéglagyár részvénytársaság kiküldöttei kérték, hogy a trágyagyári szárnyvonalból az ő telepükre is vezessen vonalat a társaság. *Mint hogy ez az utóbbi vonal városi területen megy keresztül, a város kiküldöttei fenntartották a törvényhatóság hozzájárulását. A bejárásról fölvetett jegyzőkönyvet felküldték a miniszterhez, aki a két kitérő tervét jóváhagyta, a többi tervre vonatkozó elhatározását azonban később fogják özlöni s felhívta a várost, hogy a tulajdonát képező terület átengedésétől nyilatkozzék. A városi tanácsnál az a felfogás alakult ki, hogy a göztéglagyárhoz vezető kiágazás megengedhető.*

A bizottság javasolja a közgyűlésnek a tervezett szárnyvonalakhoz való hozzájárulását, a szóban forgó városi terület átengedéséért pedig a jogelismérségi díjat évenként fizetendő 20 koronás aranyban szabta meg.

A patronázs-ügy haladása Debreczenben

(Statistikai adatok. — Mese-órák, vallás-erkölcsi összejeveletek.)

Patronázs-egyesületünk intéző bizottsága i. hó 28-án, kedden délután gyűlést tartván, örömmel vette tudomásul alulirt egyesületi titkárnak örvendetes mozzanatokban gazdag jelentését a pártfogoltak létszámáról, erkölcsi és anyagi, különböző módokon való segélyeztetéséről, a működő tagok számának szaporodásáról stb. stb. Eddig 67 gyermek vagy fiatalok vétetett fel az Egyesület kötelékébe, kik közül eltiint szem elől, vagy bejelentés után elhagyta a várost együtt 13; mint teljesen javíthatatlan, magára hagyatott 1; kiválatott pártfogásunk alól 2; átadatott a helybeli izr. patr. együletnek 2; az állami gyermekmenhelynek 1; javító nevelőintézetbe vitetett 7; az egyesület által kenyérkereső pályára, gyárakba, iparosokhoz, kereskedőkhöz helyezett el helyben 16, vidékre 2 fiatalok; szüleiknél vagy hozátartozóiknál avagy általunk részökre keresett tisztességes családoknál egyesületi pártfogók felügyelete alatt vannak 23-an, ezek közt 3 középiskolai tanuló, kiket egyesületünk lát el könyvekkel rajz- és írószerekkel, 10 pártfogoltat ruházattal, 4-et tartásdíjának kifizetésével segélyez az egyesület. A működő tagok létszáma örvendetesen gyarapodik, amennyiben mig eddig 30, mult okt. hónaptól kezdve már 66 akadémiai tanuló lett tagja az egyesületnek, a kik, a titkár jelentése szerint, igazán lelkes buzgalommal végeznek a patronázsálás rájuk bízott munkáját. Nagy örömmel vette tudomásul az intéző bizottság a titkár azon bejelentését, hogy az általa erre fölkerült „a szegény gyermekek felruházására alakult polgári asztaltársaság” igazán nemes előzékenységgel ígérte meg, hogy jövőre a mi pártfogoltjaink közzül is fel fog nehányat ruházni. De még nagyobb örömet keltett a titkár azon bejelentése, hogy az egyesület egy lelkes nőtagja, ugynevezett „meseórákat” akar, legalább a tél folyamán, rendezni pártfogoltjaink részére, amely órákon, egy rövid imádság keretében, nem szoros értelemben vett meséket, hanem vallás-erkölcsi tartalmu, szív-, lélek- és jellemképző történeteket adnának elő a mi szegény gyermekeinknek fiatalokunknak, hogy azoknak sokszor igen sívár lelkébe be-belopjanak egy-egy melegítő napsugárt. A főiskolai ifjuság pedig — természetesen megfelelő felügyelet alatt — vasárnapi iskolai tanórára, tehát egy-egy, a gyermekek lelki és szellemi világához való bibliai szakaszok, imádsággal és énekléssel egybekötött fejtegetésére vállalkozott, a melyet tőlünk a református vallásu, egyesületi pártfogoltakra nézve kész örömmel el is

fogadott a bizottság. Az állami gyermekmenhelyi igazgatósága megígérte, hogy a szép eszmét a maga hatáskörében támogatni fogja, elvezetvén az összes bentlakó növendékeit a meseórákra, a reformátusokat pedig a vasárnapi iskolai gyakorlatokra. A titkár pedig azal bízott meg, hogy e kettős tervet vigye át a mielőbbi elővalóságba.

Lesz gondunk rá, hogy ezen legjobb reményünk szerint már a közeljövőben életbe léphet, mindenesetre haladást jelentő egyesületi mozgalmakról időről-időre értesítsük városunk közönségét.

Csiky Lajos.

A hajduböszörményi rablás gyanusítottai a kir. ügyészség fogházában

Ma reggel behozták őket Debrecenbe.

Mi voltunk az elsők, akik részletesen ismertettük azt a váratlan fordulatot, mely a hajduböszörményi rablómerénylet tettesinek nyomára vezetett. Megírtuk, hogy a serüléseiből felgyógyult Angyal Sámuel az utcán összetalálkozott Hegedűs Mihály jómódu cipésmesterrel, akiben azonnal felismerte egyik támadóját. Remegés, reszketés fogta el láttára és ez is láthatólag zavarba jött, fejét elfordította, ismételt találkozásnál elkerülte. Más nyomokon ugyan, de ezt az embert gyanúsította a nyomozó hatóság is, mely erős bizonyítékokat halmozott fel ellene. Kitiűnt, hogy pár hét előtt egy böszörményi borkereskedésben véres arannyal fizetett. Hogy udvarolt Széll Margitnak, az Angyalék szobalányának. Házmozgás alkalmával pedig megtalálták nála azt a fegyvert, melynek golyója azonos a Láng dr. által Angyal Sándor melléből kioperált, alui egyenes, felül tojásdad alakban háromszögbe hajló ólomgolyóval. Ezenkívül fegyverszakértők megállapították, hogy a fegyvert körülbelül egy hónappal ezelőtt, tehát a merénylettel egy időben használták utóljára.

A nyomozás során erős terhelő bizonyítékok alapján letartóztatta a rendőrség Mezei Lajos hajduböszörményi fuvarost is, aki Deutsch Pepinek, Angyalék szakácsnéjának udvarolt, továbbá Kelemen Gábor napszámost, akik büntársai lehettek Hegedűsnek. Ez irányban is oly bizonyítékok vannak a hajduböszörményi hatóságok kezében, melyekkel szemben a gyanúsítottak tagadása mit sem használ.

Ily körülmények között ma a hajduböszörményi csendőrség mindhármukat szállította a debreceni kir. ügyészség fogházába s a vizsgálat feladata lesz, hogy valloásra bírja őket.

Természetes, hogy a nyomozó hatóság azért folytatja munkáját s újabb bizonyítékokat szerez a tettesek ellen, akik vizsgálati fogságban maradnak.

KÖZOKTATÁS.

—A Szabad Iskola. Ma, szerdán este ismét szünek bizonyult az Ipartestület díszterme azon nagy közönség befogadására, a mely Sztankay F. Béla, m. kir. fémipari szakiskolai igazgató előadását kívánta meghallgatni. Az előadás egy technikai, de egyszermind érdekes művelődéstörténeti témáról, az írótolgyártásról szólt. Az előadó közvetlen modorban ismertette meg az írás multját, az egyiptomi papiruszon s az indiai pálmaleveleken történt isától s ennek kezdetleges szerszámaitól kezdve a mi korunk rongyból készült papírjáig és acél író-tolláig. Előadása befejeztével Schuller író-tollgyáros ajándékként néhány száz doboz magyar írótollat is szétosztott s bemutatta

diapozitivákon az írótolgyártást is, ami szintén mindvégig lekötötte a közönség figyelmét. Az előadást zajosan megtapsolták.

A Mária-kongregációk a debreceni esküdtszék előtt

Elítélték egy pap-tanárt.

A vallási elfogultság fanatikusainak sötét baglya a homályban röpködő kongregáció ma egy pillanatra szállt a debreceni kir. törvényszék épületébe. Vesztere. Mert a szárnyát megszabdalták, a szemébe vágták az igazságot és a tudományok világosságát árasztó delejességét szegezték sötétségben uszkáló lelkének.

Gáthy Bálint kir. ügyészt illeti érte az eismerés, aki a maga elfogulatlan világnézetével és a haladás és felvilágosodás kristályvizével átitatott lelkületével rámutatott azokra a kártékony tanításokra, melyekkel a kongregációs egyesületek szolgálatában álló tanárok a növendékek lelkületét megbénítják s őket a szabad fejlődés és kutatás meggyőzéstől elzárni akarják.

(Az inkriminált cikk.)

Még májusban történt, a mikor a képviselőház a kultusz tárca költségvetését tárgyalta, hogy Kelemen Samu dr., a szatmári kerület országgyűlési képviselője nagyszabású beszédet mondott, melyben helytelenítette a középiskolai ifjúságnak kongregációkba való bevonását. Ez a beszéd sehogyszem tetszett a reakciós köröknek s Merker Márton dr. pap-tanár heves támadást intézett a képviselő ellen a Szatmáron megjelenő *Heti Szemle* című folyóiratban.

Ebben a cikkben ilyen kitételek foglaltattak:

„Aljas rágalom, uri emberhez és képviselőhöz nem méltó dolog azt állítani, hogy a kongregációba való belépésre valakit kényszerítenek.”

„... Már Csokonai Vitéz Mihály megmondta azt, hogy a számár egyet rug a becsületes emberek; én hozzátehetem, hogy a becsületes intézményeken is...”

Kelemen Samu dr. országgyűlési képviselő a közlemény sértő kifejezései miatt följelentést tett Merker tanár ellen a debreceni kir. ügyészségen, amely közérdekből elvállalta a vád képviselőt s vádiratát nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés vétsége címén terjesztette elő a följelentett tanár ellen. A vádtanács Merker Márton dr. vád alá helyezte s ennek folytán ma az esküdtszék előtt megtartották a bünper főtárgyalását, a melyen Tóth Aurél dr. kir. törvényszéki bíró elnökölt. A közvád képviselőjében Gáthy Bálint kir. ügyész jelent meg a főtárgyaláson, a melyen a sértett Kelemen Samu dr. képviselő is résztvett; a vádlott védő nélkül jelent meg.

(A vádlott kihallgatása.)

A főtárgyalás mindjárt az elején érdekes momentummal szolgált, a vádlott ugyanis azzal a célzattal, hogy református vagy zsidó vallású esküdt ne jusson a bíróságra, mindjárt a sorolás elején annyira igénybe vette visszavetési jogát, hogy már az első tíz év kisorsolása után teljesen kimerítette azt.

Az esküdtszék megalakítása után kihallgatták Merker Márton dr. vádlottat, aki azzal védekezett, hogy ő akként értelmezte Kelemen Samu képviselőházi beszédét, mintha a képviselő azt állította volna, hogy a tanárok kényszerítik az ifjakat a kongregációkba való belépésre. Ezen botránkozott meg s vallásos érzületében megsértve érezvén magát, fölhaborodásában írta a cikket.

Az elnök felolvastatta Kelemen Samu képviselőházi beszédét egész terjedelmében, amiből kiderült, hogy Kelemen egyetlen szóval sem állította azt, mintha az ifjúságot bárki is

kényszerítené a kongregációba való belépésre, hanem a beszéd azt az álláspontot foglalta el, hogy középiskolákban csak olyan ifjúsági egyesület lakítása engedhető meg, amelybe minden ifju beléphet, faji, nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül.

Miután Kelemen Samu dr. kijelentette, hogy feljelentését fentartja, az elnök befejezettnek jelentette ki a bizonyítási eljárást, majd a bíróság megállapította az esküdtek elé bocsájtandó következő kérdést: „Bűnös-e Merker Márton dr. vádlott abban, hogy Szatmáron megjelenő „Heti Szemle” című lap május 24-iki számában Kelemen Samu drt, mint a törvény által alkotott testületnek, az országgyűlésnek tagját megvalázó kifejezésekkel illette?”

(A kir. ügyész vádbeszéde.)

Ezután Gáthy Bálint kir. ügyész fogott bele vádbeszédébe, amely a tudománynak, a haladásnak s a szabad gondolatnak a hinun-sza volt. Ezeket mondta többek között:

— Véleményének meghallgatására csak annak van igénye, aki a másét respektálni kész. A vádlott vitázó kardja rövid volt, megtoldotta egy lépéssel s ez a lépés ültetvén őt a vádlottak padjára, lépése nem a lovagias ember lépése volt.

Ennek a századnak a jellemvonása a tudományok harca a természet minden titkának megismeréséért. A harcoló emberek, idegessége észlelhető úgy a cselekedetekben, mint az érzelmekben. Észlelhető pedig azért, mert tüntermelés állott be az eszmék területén. Nehéz azokban az eligazodás, a helvesnek kiválasztása, még nehezebb a tömegekkel való elfogadtatása. Így lesz általános az elégedetlenség, a türelmetlenség. Ámde az eszmék birodalmában nincsen megállás. Aki megáll a cselekvés vagy a szellemiek mezején, amellét elhalad az élet, azt letiporja az előrehaladás sarkere. Aki pedig nem érti meg saját korát, annak csak siránkozás az osztályrésze. A lemaradás azután ebbe a szóba kapaszkodik: „el-vagyok nyomva.” — Vajjon a vallás alá van-e vetve a fejlődésnek? Lényegében nincsen. Intézményeiben igen. Ha intézményeiben megállítjuk, akkor hívói üldözöttek érzik magukat.

De vajjon szünjön-e meg azért a tudomány, a haladás szelleme cselekedni? Nincsenek-e évezredek óta templomok az Isten dicsőségére? Szünt-e azonban az emberek szenvedése és nyomorúsága? Kérdem: nem milliók pusztultak-e el himlőben, gyermekágyi lázban, ezrek vesztettek? S mindezeket nem törölte-e el a tudomány? Nem kell-e tehát meghajtani a zászlót a tudomány előtt és kérni a mindenséget igazgató Istent, hogy még több szenvedés pusztuljon el a földről?

És erre azt mondja panaszos, hogy „mindenkinek tisztelnie kell a választ, mert sokat köszönhet neki az emberiség”. Vallás ellen beszélt-e hát sértett? A tudományban meggyarapodott férfit azonban már nem oktat-hatja az ő dajkája, a vallás. Sőt a tanítónak kell tanulnia ettől a férfivá lett tanítványtól.

A szóllásszabadságért és a parlamentárizmusért százezrek vére folyt. A képviselőnek az a kötelessége, hogy észrevegye a világtal-fogást, annak hatását és felvesse a törvényhozás termében. Sértett nemzeti kulturát követelt és elvetendőnek hirdette a felekezeti szellemmel széttagolt oktatást. Ezt ma már milliók hirdetik, nagy nemzetek követik. Ezért idézett a kongregációk munkáit feltűntető egyházi kiadványokból. Ez idézetekkel csak nem sérthette a vádlott vallásosságát?! Harcoló katonát felnöttekből, kiművelt agyu emberekből kell toborozni, nem az iskolás gyermekhadból, melynek a tanulás a kötelessége a jövő életre.

És mi lett a jutalma sértettnek azért, hogy a parlamentben képviselői kötelmeit teljesítette? Az, hogy vádlott rövidnek és gyöngének bizonyult kardját megtoldván egy lépésnek, őt aljas rágalmozónak jelentette ki. A magyar képviselőnek nem szabad a kor eszmegyaramlatába belekapcsolódni, nem szabad va-

Csak a
minőség

révén lett
világhírű
a valódi

PALMA
kaucsuk-cipősorok

A higiénikus
palma kaucsuk
ágybetét
Minősége elsőrangú.

lamely intézményt, még ha vallási is az, megbírálni? Az legyen a kötelesség teljesítés juttalma, hogy alias rágalmozó?

Kötelessége, az államhatalomnak az ő törvényhozóját a vakbuzgóság ellenében megvédelmezni, kötelessége a bírónak a szabad polgárnak, az esküdtnak ítéletével hangosan odakiáltani mindenkinek, hogy a komoly törvényhozó becsülete és tisztessége az nemzet becsületének és aki ezt megsérti oktan módra, az büntetést érdemel.

Kiemelkedő mozzanata volt még a kir. ügyész beszédének, amikor a felekezeteknek egymás iránti köteles türelmességéről szólva tiszántuli református egyházkerület főlemelő közökkel védekezzenek. Az egyházkerület egyik utóbbi közgyűlése során szóba került, hogy a katolikus papok egyes helyeken a kegyszerek megvonásával fenyegetik meg a vegyes párokat, hogy kicsikarják tőlük a reverzálist — s ekkor az egyik református lelkész felvetette a gondolatot: nem volna-e szükséges, hogy a reformátusok hasonló eszközökkel védekezzenek. Az egyházkerület azonban napirendre tért a kérdés fölött, kimondván, hogy minden erőszakos eszköz alkalmazását, minden lélekhalasztást elítéli, mert az ellenkezik a kálvinizmus tradícióival. Majd a sértett képviselőházi beszéde részleteinek boncolásával kimutatta, hogy Kelemen kötelességet teljesített, amikor a létező bajokra rámutatott. Végül kérte az esküdteket, hogy igennel feleljenek az eléjük terjesztett kérdésre.

(A vádlott önvédelme.)

A kir. ügyész beszédére, amely a benne fölhalmozott gondolatok mélységénél és retorikai szépségeinél fogva láthatóan mély hatást gyakorolt az esküdtekre s a hallgatóközönségre egyaránt, Merker Márton dr. szenvedélyes védőbeszéddel felelt. Azt igyekezett bizonyítani, hogy ő Kelemen Samu képviselőházi beszédében a katolikus hitélet megtámadását látta, mert a Mária-kongregáció egyik szervezete ennek a hitéletnek, ő pedig a kongregációt szükségesnek tartja. Azzal végezte önvédelmét, hogy nem akarja visszaidézni a középkort, de azt sem akarja, hogy azt mások idézzék fel.

(Verdikt és ítélet.)

Az esküdtek ezután visszavonultak s rövid tanácskozás után főnökük, Gál Zoltán dr. ügyvéd jelentette, hogy a hozzájuk intézett kérdésre igennel feleltek.

A törvényszék e verdikt alapján Merker Márton drt nyomtatvány utján elkövetett becsületsértés vétségében büntösnek mondta ki s 200 korona fő és 40 korona mellékbüntetésre ítélte, kötelezte továbbá, hogy az ítéletet annak jogerőre emelkedése után a „Heti Szemle” című lapban közzétegye. Az ítélet kiszabásánál a törvényszék enyhítő körülményül tudta be a vádlott büntetlen előéletét s hogy a vádlott bár tévesen, de vallásos érzületében érezte magát megsértve s ezek alapján a 92. §-t alkalmazta.

A kir. ügyész megnyugodott az ítéletben, a vádlott azonban semmisségi panaszt jelentett be ellene.

IRODALOM.

„Pusztuló világ”.

— Móríc Pál új kötete. —

A mai forrongó, kutató irodalom berkein ha végig szántunk, néha egy-egy olyan rög akad a szemünk elé, melyből kiárad a magyar humus, az a termékeny fekete föld, amelyben megpihenni olyan nyugalmas a verejtékes munka után.

Nem zsonganak ebben nagy problémák növései és szociális igazságok sem nyugtalanítanak, de olyanféle érzések támadnak utána, mint mikor valaki egy átfáradt éjszaka után ragyogó napfényt tavaszi sugárzásra ébred. És látja az ismert lombokat megtán-

colni a verőfényben, hallja a madárdalt a kerti fák alatt.

Semmi sem új itt, sokszor látott, érzett tájak és képek ezek és mégis olyan becsesek, mint maga az élet. Mert igazán eredetiek és emberiek.

Ilyenek a Móríc Pál írásai is, melyek a magyar táj, néplélek és költészet testéből fakadtak. Elevenek és vérrel teliesek. Gyönyörűséget talál benne, aki olvassa. Mi debreceniek pedig a magunk környezetét a hajdusági típusok felvonulását is megtaláljuk benne, olyan ismerősöket akik nekünk kedvesek, mert a mi életünkhöz tartoznak.

Most legújabbán megjelenő könyve a *Pusztuló világ* pedig annak a pusztulóban levő magyar levegőnek, a hajdúföld délibábos, gulyaménes taposta nagyhatár mezőnek átfogó tulipános rácsos kerítése lesz. Rákosi Viktor, a koszorus magyar író látta el előszóval, melyet itt adunk:

Kopogtatnak az ajtómon. Szabad! Igazi magyar típusu alak áll előttem: mintha egy régi sirból vagy ódon képből pattant volna ki. Középtermetű, zömök, széles vállu, gömbölyűségre hajlandó. Beszéde csöndes, tekintete szelid, járása puha, de mindez nem a gyöngeség, hanem az erő és szoliditás benyomását teszi. Megvan mind a harminckét foga, de ritkasan egymás mellé helyezkedve. Nem szeretnék vele farkas korában találkozni: akibe ez belekap a két villogó fogsorával, azt addig el nem ereszti, amíg széjjel nem marcangolja. Mert ez a szerény fiu tud vad lenni, mint egy farkas és hiúság, mint egy szent-bernáthegy-i kutya.

Igy áll előttem Móríc Pál. E nivelláló, asszimiláló században meg tudta tartani a maga egyéniségét egy külsőleg, mint belsőleg. Ott született abban a régi hajdúvárosban, melynek széles utcáiba valósággal arany sugárkévekben dől be a puszták világossága. Ott született azon a széles hajdúportán, melyet még talán a Bocskay kardja hasított ki, s bárhol járt-kelt a világban, lelke el nem szakadt attól a földtől, melyen bölcsője ringott. Csöndes nyári esteken hányszor üldögéltem a vén hajdúház oszlopos tornácán apjával, az öreg Móríc Pállal, s a világ dolgairól beszélgettünk. Bizony az ifju Móríc Pál oda-künn a nagy világban kóborolt, s az öreg urak jól esett, ha én tőlem hallott egyet-mást bujdosó fiáról. Az öregnek sehogy se fért a fejébe, hogy Palya nem siet haza szülővárosába gazdálkodni vagy hivataloskodni.

— Hajtja a vére, hajtja a vére, — morgogott maga elé s aztán az álmos csöndben halkán beszélgettünk tovább. Bevallotta, hogy ő a fiát boldogtalan embernek tartja, mert úgy látszik, nem ott fog meghalni, ahol született. Szerinte ez a legnagyobb szerencsétlenség, ami egy embert érhet. Azóta magam is rájöttem, hogy alighanem igaza van az öreg Móríc Pálnak.

Ha Móríc Pálnak nem volna olyan passzív, vagy még inkább szemérmes természete, ha nem volnának neki olyan csökönyös meggyőződései, az írásait nagyon könnyen divatba lehetne hozni. Mikszáth a legnagyobb sikereit a Jó Palóccokkal és a Tót Atyfiakkal érte el, vagyis az ugynevezett etnográfiai novelláival. Hivatott és nem hivatott emberek a szépirodalom terén roppant kiaknázták a székelyeket, nem egy író sikereket is mutat föl ezen a téren. De az ilyen sikerekhez nem elég, hogy megírja az ember a dolgait, a sikert adminisztrálni is kell. Ehhez pedig nagy leleményesség, mozgékony-ság, életrealitás szükséges, ami pedig a mi Móríc Pálunkból meglehetősen hiányzik. Ő csak öntudatlanul ássa ezt a kincses-bányát, melyet a hajdu nép élete tár elénk és szállítja napvilágra az aranyat. Páratlan szeretettel, maidnem rajongással végzi ezt a munkát. Valami erősekezi kritikuskak tarkón kellett volna ragadni ezt az álmódozót, jól megnyesegetni itt is ott is s öntudatosá tenni alkotásaiban. Akkor alighanem Móríc Pálnak

már egy csomó értékes kötete volna a magyar irodalomban. Holott pedig csak az elején vagyunk annak, hogy a közönséggel megértessük, mit kapott eddig és mit várhat még ettől a fiatalembertől.

Csőkönyös meggyőződése pedig arra vonatkozik, hogy fél a művészi kidolgozástól. Azt hiszi, hogy ezzel eltávozik az igazságtól és meghamisítja a népet. Ő nem barátja a stilizált parasztnak. Így persze a dekadens közönség nem kapván meg a novellisztikus hatásokat, morgolódik. Csak építészeti emberek fedezik föl benne az értéket. Nem utolsó ezek közül a nyelve, az a debrecenvidéki magyar nyelv, melyet egyedül ő használ az egész iradalomban s melynek tisztaságát és egyszerűségét, szépségeit a Magyar Nyelvőr már régen fölfedezte. Ime a nyelvtudósok már fölfedezték, ideje, hogy az irodalom is messzire kitarja előtte kapuit. Ezzel oly forrást nyitunk meg, melyből sok-sok kupa üdítő itallal fogjuk oltani fáradt lelkiünk kinos szomjúságát.

Szeretném erősen megdicsérni ezt az írótorsamat, nem csak azért, mert megérdemli, hanem azért is, hogy visszaadjam önbizalmát. Mert az a hibája, hogy amily öntudatlanul alkot, oly öntudatosan agyonkritizálja önmagát.

Budapest, október 21.

Rákosi Viktor.

A mi *Singer* és *Woffner* könyvkiadó cég-nél jelenik meg és három korona az ára.

A Borközraktár telke

Nagy vita a jog- és pénzügyi bizottságban.

A debreceni Termény- és Áruraktár részvénytársaság — mint ismeretes — arra kérte a városi törvényhatóságot, hogy a telepe mellett 1000—1200 négyszögölnyi városi területet méltányos áron engedje át neki borközraktár céljaira. A jog- és pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén kimondta, hogy a közgyűlésnek javasolni fogja a terület átengedését négyszögölenként 6 koronáért, de azzal a kikötéssel, hogy a borközraktár főtelepe állandóan Debrecenben maradjon. A Termény- és Áruraktár újabb beadványában hangsúlyozza, hogy a borközraktár főtelepének elviteléről szó sem lehet, azonban a kikötést nem fogadhatja el, mert az nagyon megnehezítené ennek a városra nézve igen nagy fontosságú gazdasági vállalatnak a létrejövését. A tőke ugyanis bizalmatlansággal fogadná és tartózkodnék ilyen pénzügyi kérdésben ki nem számítható kikötés mellett a vállalatban való részvételtől s ezért nagyon nehéz volna a létesítéshez szükséges millió koronát meghaladó tőkét összehozni. Kéri tehát a társaság, hogy e kikötést ejtse el a város, viszont a társaság kötelezi magát, hogy négyszögölenként még 4 koronát fizet vissza, ha a borközraktár főtelepét tényleg elvinné Debrecenből.

Az újabb beadvány a jog- és pénzügyi bizottság mai ülésén nagy vitát provokált, melyet Márk Endre nyitott meg. A szóban forgó területről — ugymond — ha nem borközraktár céljaira kérnék, 40 koronán alól szóba sem állana. Megtörténhetik, hogy a borközraktárat egyszerűen beszüntetik vagy más célra használják föl a területet s az ezzel az eshetőséggel szemben följárult újabb árban nem lát biztosítékot, sem ellenszolgáltatást. Kéri, tartsák fenn a multkor hozott javaslatot.

János Zoltán közvetítő indítványt tesz. A város érdekeinek szempontjából tényleg szükséges a megszorítás, amit akként vél keresztülvinni, hogy a vállalatot kötelezzék: fizesse meg a főtelep elvitelére esetén a most följárult 6 korona és a telek akkori értéke közötti különbözetet.

Márk Endre: Ha a társaság tiszta bort önt a pohárba, amit feltételezek, be fogja

A legelegánsabb

téli felső kabátok és öltönyök a Báli idényre szalon smoking és frack öltöny külön-külön :: legességék készülnek ::

Prelovsky Andrásnál
Debreczen, Kossuth-utoza 4. sz.

látni, hogy a kikötés semmiféle joghátránnyal nem jár. A hitelező ugyanis akként nyújthatja a kölcsönt, ha azt a korlátozást megelőző rangsorban tábláztatja be, persze a város engedélye folytán.

Freund Jenő dr. tb. főügyész annak az aggodalmának ad kifejezést, amit a Márk Endre által vázolt helyzet kelt benne. Lehetőséges ugyanis, hogy előtűnik 1 millió koronányi kölcsön lesz bekebelezve. Tehát a teleknek nem a folyó ára, hanem a terhe képezi majd a nehézséget.

Rikli Antal teljesen ingyen adná a telket, mert mindenféle kereskedelmi és ipari vállalkozást támogatnia kell a városnak. Freund Jenő dr. ezzel szemben azt fejtegeti, hogy a vállalat minden közgazdasági jelentősége mellett üzleti vállalkozás s a város nincs abban a helyzetben, hogy egészen ajándékba adjon telket ilyen vállalatnak.

János Zoltán: Igaz, hogy ez a vállalat üzlet, de közgazdasági szempontból a város értékeinek nagy emelésére fog szolgálni. Volt már precedens arra, hogy egy vállalatnak ingyen adjunk telket: a gőzcukorgyár számára. A mi programunk a modern Debrecen, Nagydebrecen fölépítése, hogy ez a város ismét arra a magaslatra emelkedjék, ahol a 19-ik század elején állott, már pedig kétségtelen, hogy Debrecen csak akkor fejlődik igazán kulturvárossá, ha szellemi életének a fejlett ipar s a fejlett kereskedelem az alapja. Ez vezet minket, amikor ilyen célokra, amilyenről most van szó, ingyen telket adunk. Ha a társaság úgy látja, hogy a megszorításnak eredetileg tervezett módjától a szükséges tőke megszerzését, mért ne helyezkedne a bizottság arra az elvi álláspontra, amit a társaság ajánlott, amikor ezen a módon is biztosíthatja a város érdekeit.

A bizottság Freund Jenő dr. és Márk Endre újabb felszólalásai után kimondta, hogy korábbi javaslatát terjeszti a közgyűlés elé.

Színház és művészet.

A színház műsora:

CSÜTÖRTÖK: *Az élő halott*, színmű. Bemutató előadás. (C. bérlet.)

PÉNTEK: *Az élő halott*, színmű. (A. bérlet.)

SZOMBAT: *A pálinka*, színmű. Új betanulással. (B. bérlet.)

„Az élő halott” **premierje.** Holnap, csütörtökön este került bemutatásra a Tolsztoi hagyatékából maradt kiváló dráma, amely körül szenzációszámú menő vitatkozások folytak, hogy „vajon a dráma egyáltalán Tolsztojé lett volna”. „Az élő halott”-at Vajda Ernő ültette át magyarra s Budapestten október hónapban a Magyar Színház hozta színre kiváló sikerrel. A debreceni premiernek különleges érdekessége lesz, hogy a főszerepét Zilahy Gyula játssza, aki e parádés szerepben kiváló alakításra készül. Kivülre nagyobb szerepeket játszanak Vajda Ilonka, Papp Etelka, Csanádi Irma, aki Slavianskidalokat énekel, továbbá Szilágyi, Bérczi, Kemény, Békési és Kelemen. A hatásokban gazdag drámára nagy gonddal készült a társulat Zilahy igazgató rendezése mellett. „Az élő halott” kétszer szerepel az e heti műsoron.

„A pálinka” **reprize.** A Zofa Emil regénye után irt színműnek, „A pálinka”-nak szombaton lesz a reprize. „A pálinka” igen értékes, kiváló színmű, amely Budapestenné annakidején a Népszínházban került először színre Rákosi Jenő fordításában. Abban az időben úgy a külföldi, mint a magyar színpadok műsorát sokáig uralta e darab, noha akkor még szó sem lehetett sorozatos előadásokról. Most, hogy Zilahy igazgató felelősen kiadta a kiváló darabot, nagy érdeklődést keltett a repriz előadásának híre, úgy, hogy a színházi pénztárnál az előadásra tömeges elő-

vétel történt. A darab, melyet Zilahy Gyula rendez, az egész személyzetet foglalkoztatja.

Vasárnap délután Zeller Károlynak a Bányamester című kedves és mulattató operettje kerül színre, melyben a két női főszerepét Zilahyné S. Vilma és BorbélyLili játsszák. Ez előadásra jegyek előre válthatók a színházi pénztárnál.

A Bonbonniere novemberi műsorának ma lesz bucsuja, ma lépnek fel utoljára a szenzációt keltő attrakciók, akik még nem látták e fényes műsort, nem mulaszthatják el megnézni, melyhez hasonló nem igen volt Debrecenben. Holnap mutatkozik be a fényes új műsor, melytől sok jót várunk, a mennyiben az összes számok a főváros műveiből lettek szerződtetve.

Kecskeméthy Győző N° II.

Nagy sikkasztás a fővárosban.

A budapesti rendőrség ma délután óta egy vakmerő sikkasztó kézrekerítésén fáradozik. A sikkasztó, *Biró-Braun* Béla, a Hollandi Életbiztosító Társaság hivatalnok, egészen a hírhedt *Kecskeméthy* Győző recipéje szerint dolgozott s úgy látszik, ugyanolyan szerencsével, mint atyamestere, akit tudvalevően nem sikerült kézrekeríteni. A szenzációs bűnesetről a következőket táviratozza budapesti tudósítónk:

A Hollandi Életbiztosító Társaság egyik hivatalnok, *Biró-Braun* Béla, ma délelőtt azt az utasítást kapta főnökétől, hogy *Biller* József nevű hivatal-szolgával együtt menjen el a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Kossuth Lajos-utcai fiókjába vegyen fel ott egy csekkre 30 ezer koronát, s jöjjön vissza. A tisztviselő a szolgálával elment a bankfiókba s a pénzt felvéve a szolga táskájában helyezte el. Ez délután negyed egy órakor történt. Amikor kijöttek a bankból, *Biró* elkérte a táskát a szolgától s levelet adott át neki, hogy vigye azt a Kereskedelmi Bankba és hozzon neki választ; ő majd a Kossuth Lajos-utcán fogja várni. Husz perc múlva visszajött a szolga és jóideig várta a mondott helyen *Biró*t, aki azonban nem jött.

A szolga megunva a várást, hazament a biztosító intézet Üllői-uti helyiségébe és elbeszélte az esetet. Itt elképedve hallgatták a történeteket és délután négy óráig roppant izgatottan várták a tisztviselőt, de hiába. *Reich* Tibor igazgató ekkor feljelentést tett a rendőrségnek, amelynek emberei először is az intézet helyiségeibe mentek s ott átkutatták *Biró-Braun* fiókját. Ez a szemle meglepő felfedezésre vezetett. A megszökött tisztviselő fiókjában ugyanis a *Missler*-féle brémai hajóstársaságnak egy levelét találták meg, amely kimerítő utasítást ad arról, hogy miként lehet a legkönnyebben Amerikába szökni. Megállapította a rendőrség, hogy *Biró-Braun* Béla nem egyedül szökött meg, hanem *Bokos* Géza nevű hivatalnoktársát, aki szintén a Hollandinál van alkalmazva és egy másik barátját, *Bekkendi* Tibor magánhivatalnokot is magával vitte.

A rendőrség az összes nagyobb vasuti gőcpontokat táviratilag értesítette a sikkasztásról s megküldte az ottani rendőrhatalóságoknak a szökevények személyleírását és fényképét, az éjszakáig azonban nem jött sehonnán sem hír róluk.

HIREK.

Gáthy Bálint.

*

A Kelemen Samu dr. orsz. képviselő panasza tárgyában ma megtartott sajtó esküdtzéki tárgyalás ismét előtérbe állítja a magyar ügyészi kar kiválóságát: *Gáthy* Bálintot. Akkor, amidőn Váradról hozzánk hozta a debreceni ügyészség, jó sorsa, — ámulva hallottuk, milyen fényes bucsúval bocsátotta őt el a váradi jogászvilág és a nagy társadalom s bizony el nem tudtuk képzelni a szerény alügyész ünnepeltetésének belső rugóit.

Amit azután a *Kozma* Sándorok fajtájából való *Gáthy* Bálint kir. ügyész nálunk produkált, az megfejtette a váradi rejtélyt.

A vádnak képviselete soha nem volt a nagyközönség előtt rokonszenves. Ahogyan azonban ő élt és él e joggal, az a mód lefegyverzi a gyanakvó szemlélt is. Nem a büntető törvény rideg paragrafusai által vezettet magát, hanem mindig a törvény szellemének szerez érvényt. Mint kiváló szociológus, mint az élet alapos ismerője, mint a társadalom rejtelmibe behatoló, kutató elme, szabadelvű gondolkodással dolgozza fel az eseteket és siet gyakran dolgozza fel az eseményei által méltányosságra hajló bíróság segélyére, a védelem támogatására.

Beszédei a szónoki készülség remekei, mentek az üres szóvirágoktól s a komoly jogi tudáson, a meggyőző érvelésen soha nem enged részt ütni pillanathatásokra törekvő népszónoki pózokkal és tirádákkal.

Tudása nem száraz jogász tudás, hanem a nagy képzettségű, olvasott, bölcselkedő férfi tudása, kinél e tulajdonságot bearanyozza a legmelegebben megnyilvánuló emberszeretet. A ki ezt a kir. ügyészt a patronage egyetlen megalakulásánál beszélni hallotta, annak szívében minden érző ideg rezgésbe jött s egy embert látott maga előtt, aki magához öleli az esetek ezreit.

A mai esküdtzéki főtárgyaláson ismét úgy láttuk őt, mint a magyar ügyészi kar díszét. Nem esett elfogultságba, hanem elméjének és szívének boncoló eszközeivel kezdett bele a vallás és a tudomány emberi hatásainak mérlegelésébe s ina bölcselkedésének végeredménye a természettudományi alapon álló világlátás dicsőítése volt, csak újra és újra megmutatta nekünk, hogy mit veszített benne Nagyvárad és mit nyert általa a mi városunk.

— **A véderőjavaslatokat nem vonják vissza.** Bécsből táviratozzák, hogy a véderőjavaslatok visszavonásáról, amiről ellenzéki lapok adtak hírt, szó sincsen. Sem a kormányok, sem más illetékes tényezők nem fejeztek ki eféle óhajást. A hadsereg harcképességének és további kialakulásának szempontjából kívánják, hogy a véderőreformot a jövő évben mindkét parlamentben elintézzék. Ami a magyar honvédelmi miniszter tárgyalásait illeti, ez csak a javaslatok részletes határozatainak megváltoztatására vonatkozott, ami azonban a javaslat elvi alapjának teljes fentartásával fog megtörténni. Csekély módosításokról van szó, amelynek az a célja, hogy pénzügyi áldozatok dolgában köny-

Legjobb a Békési Róza „Csikós” szappana.

nyebbséget hozzanak. A két évi szolgálati idő elejtéséről és a három évre való visszatérésről ma már szó sem lehet.

— **Az új városatyák igazolása.** Debrecen város igazoló választmányát annak elnöke, Márk Endre udvari tanácsos december hó 3-ikára, vasárnap délelőtt tizenegy órára hívta össze. Ezen az ülésen veszik vizsgálat alá az ujonnan választott városatyák mandátumát. — E helyen igazítjuk helyre tegnapi közleményünknek egy téves passzusát. Tudósítónk a nádudvari választás napjával tévesztette össze a városatyaválasztások napját, amely november 16-ika volt s így a felebezési határidő csak december 1-én, pénteken jár le. Felebezést a választások ellen mindeddig nem adtak be.

— **A főváros harmadik alpolgármestere.** Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy a székesfőváros törvényhatósági bizottsága ma délután tartott közgyűlésén töltötte be az ujonnan szervezett harmadik alpolgármesteri állást. Egyhangulag Bródy Tivadar pénzügyi tanácsnokot választották a diszes állásra. Bródy aránylag fiatalon jut erre a fényes pozícióba, mert mindössze negyvenhárom éves ember, a fővárost azonban régen szolgálja. A ranglétra legalsóbb fokán kezdte s mivel minden állásában kitűnően állta meg helyét, gyorsan emelkedett. Erdemeit egyformán elismerte a tanács és Budapest közönsége s a kettőnek egyetértő bizalmából került most Bródy dr. az alpolgármesteri székbe. Legutóbb, mint a pénzügyi osztály vezetője, a főváros pénzügyi politikájának irányításával szerzett elévülhetetlen érdemeket.

A zenekonzervatórium Liszt-ünnepélye. A debreceni zenekonzervatórium holnap, csütörtökön este 6 órakor az Arany Bika szálló dísztermében Liszt Ferenc születésének századik évfordulója alkalmából ünnepélyt rendez a következő műsorral:

I. 1. Schubert: Szimfónia, h-moll, I. Előadja az intézet zenekara. 2. Vörösmarty Mihály: Oda Liszt Ferenchez. Szavalja Dávid Kata. 3. Emlékbeszéd Liszt Ferencről. Tartja Füredy F. Gusztáv tanár. 4. Liszt dalok. Éneklő Harsányi Jolán. 5. Mendelssohn: e moll hegedű koncert I. Játssza: Szücs Gergely.

II. 6. Liszt: 137-ik zsoltár. Zongora, orgona, harmonium és hegedű kísérettel éneklő Matolay Irén. 7. a) Van Goens: Adagio. b) Popper G-dur Tarantella. Gordonkán előadja Varin Ferenc. Zongorán kíséri: Grósz Ernő tanár. 8. Liszt-dalok. Éneklő Uher Amadil. 9. Mozart—Liszt: Don Juan ábránd. Két zongorán előadják: S. Szabó Emma és Boros Anna. 10. Részlet az Erzsébet oratoriumból. Előadja a zintézet vegyes énekkara.

Jegyek P. Nagy Zoltán igazgatónál kaphatók.

— **Pisztolypárbaj.** Ma reggel a Sámson melletti erdőben a debreceni uritársaság egyik előkelő tagja és egy vidéki katonatiszt között pistolypárbaj folyt le, melyben mindkét fél sértetlen maradt.

— **Elhunyt miniszteri tanácsos.** Pécsről jelentik: Vizaknai Antal dr. miniszteri tanácsos, a központi statisztikai hivatal helyettes igazgatója, az akadémia tagja, akit néhány nap előtt nagybetegen hoztak Abbáziából Pécsre, Rácváros községben édesatyja házá-

ban meghalt. Szívbját ölte meg életének 48. évében. Varga Gyula dr. igazgató és Buday László dr. osztályfőnök tegnap este érkeztek Pécsre, hogy Rácvárosban meglátogassák, de mikor kimentek hozzá, nem találták már életben. Az elhunytat kivánságára szülőfalujában, Rácvároson, fogiák eltemetni.

— **A Szent Anna-utcai sarokház és a városrendezési terv.** A város jog- és pénzügyi bizottsága ma délután tartott ülésén ismét szóba került a Szent Anna-utcai sarokház átalakításának kérdése. Rostás István főkapitány közölte a bizottsággal, hogy a Turulcipőgyár, miután a megtartott szemle a folyamatban volt építkezést veszélyesnek találta, újabb kérvényt nyújtott be nagyobb építkezésre jogosító engedélyért. A bizottság hosszabb vita után, amelyben Márk Endre, Freund Jenő dr., Kernhoffer József és Jánosi Zoltán vettek részt, kimondta, hogy felhívja a tanács figyelmét arra a körülményre, hogy a kérelem semmi szín alatt sem teljesíthető, mert az építési szabályrendelet szerint azon a helyen sem átalakítást, sem új építkezést engedélyezni nem szabad. A bizottság e kérdéssel kapcsolatosan megsürgeti a Szent Anna-utca kiszélesítése tervének megvalósítását, egyúttal a tanács útján a városrendezési bizottságot felkéri, gondoskodjék a mielőbbi megnyitására azoknak a utcáknak, amelyek a közforgalom lebonyolítására vannak hivatva. Ez utcák megnyitásához szükséges házastelkek ugyanis már tulnyomórészt a város kezében vannak, amelyeket nem lehet tovább is mint házakat kezelni.

— **Kirabolt és leégett posta.** Miskolcra jelentik: Tegnap éjjel Szilvásvárad község postahivatalát ismeretlen tettesek feltörték s az ott levő értékcikkek magukhoz véve, hozzákezdtek a páncélszekrények feltöréséhez. Ezt a munkájukat lámpa világnál akarták elvégezni s e végből a petroleum lámpát odaállították egy székre. Javában dolgozhattak, mikor valamelyikük meglökte a széket, amely felborult s a kiömlött petroleum tüzet fogott. Egy perc alatt lángba borult az egész hivatal, úgy, hogy a betörők kénytelenek voltak megelégedni azzal a zsákmánnyal, amelyet a kézi pénztárban találtak. Az égő postahivatal bevilágította az egész falut, mely perc alatt talpon termett. Am segíteni nem tudtak, mert a felhalmozott papírművektől perc alatt lángban volt az egész posta. Még megközelíteni sem lehetett, úgy hogy negyedóra lefolyása alatt porig égett. Az összes levelek, utalványok és hivatalos irások a tűzben hamvadtak el és az épületből már csak a romok maradtak. A borzalmas pusztulásból csak a tűzmentes pénzszekrények maradtak fenn, melyeken meglátszanak a feszítés nyomai. A nyomozás megindult.

— **Ongyilkos gyógyszerészség.** A debreceni rendőrség ma táviratot kapott az överbácsi hatóságtól, melyben azt kéri, közzölje Székely Imre helybeli revizor gyógyszerészséget, hogy fiúvére Székely József, aki Leszkovác Mileta gyógyszerésznél működik, ma délelőtt életuntagságból öngyilkossági kísérletet követett el. Megmérgezte magát és a torkát is elmetszette. Beszállították az újvidéki kórházba, ahol a halállal vívódik.

— **A művész és a gavallér.** Többfelől jött kérdezősködésre ez uton jelentjük ki, hogy vasárnapi számunkban ily címen megjelent közleményünk a „Bonbonniere” egyetlen tagjával sincs kapcsolatban.

— **A Társadalomtudományi Kör szombaton tartja első nyilvános előadását a Kereskedő Társulat dísztermében délután hat órakor, melyre az elnökség a kör tagjait és a nagyközönséget ez uton tisztelettel meghívja. Előadó dr. Jászi Viktor, aki a szociológia célját és feladatát fogja tárgyalni. Nyilvános lévén az előadás, minden érdeklődőt szívesen lát a Kör.**

— **A református tanítóképző Csokonai-ünnepélye.** A debreceni tanítóképzőintézet Csokonai-énekkara december 2-án szombaton délután a főiskola dísztermében Csokonai-émlékünnepélyt rendez. Az ünnepi beszédet Nagy Vilmos tanár tartja. A műsor egyéb számainak ének, zene és szavaltat töltik be.

— **Borkóstoló a más hordójából.** Nuszbaum Mayer Dégenfeld-téri lakos panaszt tett a rendőrségen, hogy valaki egyre-másra kóstolgtatja a borát, anélkül, hogy arra engedelmet kért volna, vagy azt bejelentené. A rendőrség megindította a vizsgálatot és sikerült kinyomoznia, hogy Ványi János rovvott multu egyén, Dombi Márton cipész tanonccal követte el a bordézsmlást, úgy, hogy a pince ajtaját egy vasruddal felcsiztették s gummi csövön át szivták a lángya gyújtó nedűt. Ványit letartóztatták, Dombi Márton pedig átadták gazdájának.

A debreceni sport és a stockholmi olimpiád. A „Sporthírek” című helybeli sportlap f. évi december hó 26-án országos könnyűsúlyu birkozó versenyt rendez, amelyen az ország legkiválóbb könnyűsúlyu birkozói ugymint Orosz Dezső, Radvány, Zólyomi Odön stb. fognak találkozni. E verseny döntő jelentőségű lesz az olimpiára való kiküldetésre nézve.

— **Játék a fegyverrel.** Püspökladányból jelentik nekünk: Schwarz Béla néktanuló egy revolverrel játszott, melynek ravaszát próbálta felhuzni. A revolver töltve volt és amikor a gyerek a golyókat akarta kiszedni, a fegyver elsült és az egyik golyó a mellébe fúródott. Beszállították a nagyváradai kórházba. Sérülése oly súlyos, hogy alig van remény életbenmaradásához.

— **Reitélyes haláleset.** Pár nap előtt Budai Andrásné Balmazújvároson összevesztett Pinczés Jánosnéval, akit agyha-főbe vert és a koponyáján megsebesített. Pár nap múlva Pinczésné orbáncot kapott és ebbe bele is halt. A csendőrség jelentésére ma a debreceni kir. ügyészség vizsgálatot indított és Budai Andrásné felboncolását rendelte el, amiatt, hogy megállapíthassa, vajon a verekedés és a haláleset között nincs-e valami összefüggés. A boncolásnál Táby István vizsgálóbíró és Horváth Artur dr. törvényszéki orvos vesznek részt.

— **Beküldetett.** A következő sorok közlésére kértek fel bennünket: B lapok f. hó 28-iki számában „Álhírlapirók Debrecenben” című cikkük második részében leírt eset nem a Sport-hírek, hanem valamely más lapnak szerkesztőjével történhetett meg. Kérjük ezt b. lapokban helyreigazítani. Ezennel megteszük.

— **Morzsolás közben.** Balogh József 17 éves napszámos gyerek a Vekker-pusztán Szöllősi Ferenc tanyáján dolgozott. — Ma délelőtt a kukorica morzsoló gépnél volt elfoglalva, amikor a saját vigyázatlansága folytán a bal keze belekerült a gépbe, mely keze fejét összetörte és mutatóniját is leszakította. Behozták a debreceni kórházba.

Kovács Gyula és Társa Debreczen, Fötér 55.
(Hungária kávéház mellett).

Őszi és téli ujdonságok

női felöltőkben. Divat bundák, plüsch és szörme kabátok leány és gyermek felöltők, boák és muffok. Costümök, :: pongyolák színházi és esti köpenyek divatszínekben. ::
******* Csipke, selyem és szövetblousok, divatos kötött kabátok dus választéka. *******
Laegolcsóbb szabbott árak mellett.

Rogény-csarnok.

FEHÉR FALAK.

REGÉNY.

Írta: **MAX PEMBERTON.**

Fordította: **Szebenvel József.**

— Abban az esetben azonnal tárgyalásra viszik a dolgot és az ítélet...

Itt megállt és felnézett a lányra.

— Ne felejtste el, — folytatta, — hogy a kastélyrombolás ügye is tárgyalásra kerül még. Embereket gyilkoltak meg akkor Rabkában és a kastélyt porig égették. Mi lesz, ha a vád ezt az embert állítja elő felelősképen? Meglepné önt ha elítélnék?

— Mire?

— Halálra.

Ulusia észrevette, hogy az arca elárulta, ami benne égett, de vigyázott, hogy a hangja is el ne árulja.

— Ön nagyon siet, gróf. Gondolt arra is, hogy mi történik, ha a pap nem úgy vall, a hogy ön szeretné?

A gróf nevetett.

— Oh, abban az esetben mind a kettő a bíróság elé kerül. Ez világos dolog. Most beszéltem a tábornokkal.

— Tehát akkor mit keres itt?

— Mért megy az ember egy nőhöz? Hogy egy-két dolgot kérdezzem tőle segítség, vagy szerelem dolgában. Én mindkettőért jöttem, de most csak az első jár a fejemben. Ön barátja neki, önre hallgatni fog. Mondja meg neki, hogy menjen a szigetekre. Magyarázza meg neki, hogy mi vár rá, ha ezt el nem fogadja. Hadd menjen még a mai napon. Kegyelmed nem ad nekem igazat?

— Majd beszélék Jurával és a barátaimmal, — mondta.

A gróf kérdőleg nézett rá.

— Lord Amblehurst barátjával? Azt tegye meg. Ugy tudom, az angolok nagylelkűek, ha — tanácsot kérnek tőlük. Beszéljen vele és ne késlekedjék. Az idő drága.

— Ó, — kiáltott Ulusia dühösen, — ha megengedi, majd magam fogok rendelkezni az időpont fölött.

Ez a kitörés nem tetszett neki. A keztyű azonban el volt dobva. Ulusia majd beszélt a barátjaival és azok majd megmondják neki, hogy a mese megdőlt, félre az örültsegekkel, az igazság kiderült. Ezek után ő lesz továbbá is Rabka ura és kormányzója.

— Ahogy parancsolja, grófnő, — mondta a keztyűt húzogatva. — Most megyek a tábornokhoz és elmondom, miben állapotunk még. Ha úgy óhajtáná, hogy a pap az ő házához menjen...

(Folyt. köv.)

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Szőnyegek. Függyönyök. Ágy- és asztalterítők. Flanell takarók. Paplanok. Matraczok. Linoleum nagy raktára.

Részletre

és könnyű fizetési feltételek mellett kaphatók képek (szent és tájképek) tákrók.

Arczkép utáni festéseket, úgy kréta mint olaj kivételben, legolcsóbb árak mellett; kis és nagy képkeretezések legjutányosabb áron.

Keller Testvéreknél

Hunyadi-u. 13.

Levelező lap hívására azonnal jövünk.

Lám Sándor Debreczen,

Piacz-utca 5. — Telefon 191.

Üveg készletek.

Petroleum-lámpák kitűnő működésben. Az őrzi és tőlí érzék utjának hogy mennyi-ságban raklapon vannak.

Porcellán- és Majolikakészletek

porcellánból, majolikából. — Kávé- és teás készletek. — Alpakka és ezüstöt evőeszközök.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy **Hatvan-utca 16. szám** (Dr. Hütter-ház) modern igényeknek megfelelő

elsőrendű divattermet nyitottam.

Becsés pártfogást kérve

Weisk József

angol női szabó.

Remek szép gyermek ruhák

Kötött kapisonok és Kabátka. — Szép lizster kötények, fehérneműk és keztek

STARK SÁNDOR

cspike, szalag, fehérnemű üzletébe. Piac-u. 7. Vecsey-házban. Kérem a cégre figyelni.

Villamos Gégétable Vállalat
Friedman Sámuel

Hunyadi-utca 11.

Elvállal központi fűtést, szellőztetést, vízvezeték, légszusz vezetéket és mindennemű bádogos munkát. — Telefon.

Legnagyobb választék

harisnyákban

kötött és szövött árúknban

Márton Gyula és Fia

ujjonnan berendezett úri és női divat üzletében Főter- és Simonffy-u. sarok, a városházával szemben. — Fiók üzlet nincsen.

Órák és ékszerek

legolcsóbban beszerezhetők

Apródy Józsefnél

Egyháztér 5. sz. (Női pariskola-épület.)

SALVATOR

GUMMI SARKAK

VILÁG CZIKK

UTÓLÉRHETETLEN TARTÓSSÁGU!

MINDENÜTT KAPHATÓ.

Vezérképviselő: Hermann Hirsch, Wien, VII/3.

Kohn S. Sándor

Hatvan-utca 41.

szobafestő, mázoló és tapétázó.

Elvállal e szakmába vágó minden munkát a legmodernebb kivitelben és legolcsóbb árak mellett. Vidékre mintákkal is készséggel szolgálok

Megérkeztek

a legmodernebb

angol divat szövetek

Moskovits József

úri szobá divattormében, Piacz-u. 26.

Üzletemet a szemben levő barakba helyeztem át.

Az összes raktáron levő

kézimunkák és harisnyák üzlet áthelyezése miatt, melyen le-szállított áron adatsnak el

Füstös Dezsőnél

Piacz-u. 12.

Eladó olcsó házhelyek

a Boldogfalvai-, Téglás- és Vargakertben.

Felvilágosítást ad a

Debreczeni Agrárbank Szövetkezet

Piacz-utca 79.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 50 fillér, azontul minden szó 5 fillér, a legkisebb hirdetés 50 fillér.

Vastag betűből szedett minden szó 10 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozódnál tessék választékosan csatolni.

Levelezés.

Barna, szegény, de művelt, egyszerű kis árvalány gazdag uriember ismeretségét keresi. Jelige „Őszinte leszek” kiadóhivatalba kérek.

Betöltendő.

Angol hölgy gyors sikerrel tanít és elvállal angol-német fordítási munkákat is. Értekezhetni Yongworth, Batthyányi-u. 6. Virágüzletben.

Helyi ismeretssel bíró szorgalmas embert üzletszerzőnek fix fizetés és jutalékra felveszek. Zempliner, Hatvan-u. 17.

Vidékre keres jómódu földbirtokos özvegy ember, egy 30—45 év közötti tisztességes asszonyt házvezetőnek. Czim a kiadóban.

Intelligens özvegy asszony, házvezetőnőnek jó bánásmóddért uri házhoz akár vidékre magányos családhoz ajánlkozik. Cím a kiadóban.

Zongora, ének, Berlitz módszer szerint órákat ad jutányos áron özv. Simon Aurélné Nap-utca 14. sz.

40 éves magános jobb megjelenésű nő házvezetőnőnek magányos urhoz ajánlkozik. Cím Vargakert K. Tóth-u. 18. sz.

Segédkönyvelőnek pénzintézetbe fiatal ember (lehetőleg izr. vallású) jó írással, esti tanfolyamot végzett, esetleg kereskedő segéd felvétetik. Csakis írásbeli ajánlkozások „H. S. 18.” jelige alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Jó családból való fiú asztalos tanulónak felvétetik Késes-utca 23. szám alatt.

Biztos jövő. Megbízható ügyes emberek csekély óvadékkal pénzbeszedő és ügynököknek felvétetik. Singer Co. Varrógép r. t. Piacz-u. 79. sz.

Kitünő mesterséghez tanonc felvétetik. Czim a kiadóban.

Idősebb embereket felveszünk, H.Szoboszló-ról, Balmazújvárosról és H.Böszörményből, tisztességes keresethez jutnak, Cím a kiadóban.

Keresek kis leányom mellé egy középkorú 35-40 éves nőt ki a gyermeket szereti jó fizetéssel. Cím a kiadóban.

Egyszerű és legdiszesebb vasalást háznál, valamint otthon elvállalok. Cím Szőnyi Mihályné Nyil-u. 22. sz.

Adás-vétel.

Valódi ementhall, trappista, magyaróvári, kárpáti és különféle csemegesajtok, teseni és hungari teavaj, uradalmi írójai kapható Deutsch Lajos fűszerkereskedésében Piac-utca 38.

Ha nincs pénze és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiú öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Legjobb és legszebb Czipők Daniel Czipő árúházában

TELEFON 501

Tóthai Debreczen, Piacz u. 49. postával szemben.

Élethü képnagyítás a legszebb meglepetés karácsonyra, névnapra! Gyönyörű kivitelben előnyös áron megrendelhető a **Harmathy** könyvüzletben **Füvészkert 14.** Minták megtekinthetők!

Hány nincs, mert czipőt, férfi öltönyt, kabátokat, női felöltőt, szőnyeget, női szöveteket, téli kendőket heti és havi részletekre kaphat Weisz és Princz részletárúházában Csapó-utca 27.

100 hektó kitünő Sámson kerti bor eladó Batthányi-u. 4. sz.

Önt is érdekli! Női és férfi téli kabátok óriási raktár végett heti vagy havi részletfizetésre is gyári áron kaphatók. Vászon, kanavász, szövetek soha nem létezett olcsó árakban. Kohn Hermann utóda Zempliner Arthur, Hatvan-u. 17.

Butorok és szőnyegek irogolcsóbban kaphatók, havi részletfizetésre is Weisz Gyula asztalos és kárpitosnál, Széchenyi-u. 19. Mindenféle kárpitos munkák felvételnek.

A saját készítményű czipő árúházban

férfi amerikai czipők 12 K-tól 28 K-ig kapható a legzebb és legtartósabb kivitelben, ugyancsak **női és gyermek czipőket** még nem létező olcsó árakban lehet most beszerezni

FISCHER MENYHÉRT saját készítményű czipő árúházában **Piacz-utca 9. szám** alatt.

Debreczenben megvételre keresek egy 15-25 ezer koronát érő jó állapotban lévő házat. Ajánlatokat adják a kiadóba «Kézpénzért» jeligére.

Alkalmi vétel folytán levélpapír és levélkoriték czégnomással felette olcsó árban beszerezhető Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, Piacz-utca 49.

Egy teljesen komplett háló szoba, ugyanott egy ebédlő asztal és egy jókarban lévő íróasztal eladó Csokonai-u. 4.

Többféle butorok vannak eladók Piac-u. 42. szám alatt hátul az emeleten megtekinthető délelőtt 9—12-ig.

Megvételre keresek egy egyes számú pénzeszkrelyt (kasszát.) Ajánlatokat «Ügyvéd» névre adják be a kiadóba.

Tükör és egy szép függő lámpa eladó József-kir.-herceg-u. 21. sz. alatt.

Gyakornokot

keresünk mielőbbi belépésre. Felső kereskedelmi végzett, jó írásu fiatal emberek jelentkezzenek a Hazai általános biztosító részv. társaság főügynökségénél Hatvan-u. 11. — Üzletszerzők magas jutalékkal felvételnek.

Lakás.

Egymalom-utca 3. szám alatt 5 szobás utcai lakás azonnal olcsón kiadó.

Kiadó lakás. Simonyi-ut 10. számú háznál négy esetleg ötszobás, előszoba, balkon, fürdőszoba, vízvezeték, villanyvilágítással, mellékhelyiségekkel külön udvar és előkert 1912. május 1-től. Megtekinthető délután 2 és 4 óra között.

Különféle.

Izr. özvegy uriaszony kosztosokat elvállal kitünő ellátással Arany János-u. 16. szám alatt.

Weisz Ferencz épület és mű-butor asztalos József-kir.-h.-u. 60. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkákat elsősorú kivitelben, mérsékelt árban.

Japán bluzokat és kötényeket izlésesen var. Nagy Esztiike Homokkert I-ső járás. 16. Meghívásra házhoz is elmegy.

Táncrendek gyönyörű szép kivitelben, meghívó és alkalmi kártyák dobnyomással és színezett művészi kiállításban mérsékelt árakban

Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában **DEBRECZEN, Piacz-utca 49.**

Értesítés.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

butor üzletemet

az **utcai helyiségből** ugyanazon háznak hol eddig is volt Piacz utca 44. sz. Dr Ujfaluassy-ház **udvari helyiségeibe helyeztem be**, hol is óriási választékot tartok mindenféle stílusú asztalos és kárpitos butorokból. Teljes mennyasszonyi keletyék azonnal készen. Tisztességes és pontos kiszolgálás.

Varga József butorkereskedő, asztalos, kárpitos és díszítő műhely **Debreczen, Piacz 44. az udvarban. Telefon 377.**

Bársony, plüsch és posztó jegykabátok,

városi bundák, szörme áruk, kész costümök és női kalapok egyedüli legolcsóbb bevásárlási forrás a teljesen új árukkal felszerelt

R ó z s a, kistemplombazár, Debreczen.

Nagymagyaralföldi Bank

Részvénytársaság

DEBRECZEN, Piacz u. 73. sz. a.

Elfogad

betéteket

takarékkönyvekre és folyószámlára s állandó jellegű betétek után

5%

kamatot fizet. — Ezenkívül az intézet fizeti a betét kamatadót is.

Ruggyanta bélyegzőt
pecsétnyomót és mindennemű vésést
készít
Paulo István
kő- és ércvésnök
DEBRECZEN, Batthyányi-utca 22.

Modern vízvezeték berendezési
:: és csatornázási vállalat ::
iroda Piacz-utca 52. (a megyeháza mellett)
Tul. Sztudinka Olivér.

A legújabb és legmodernebb ékszerek
készülnek

Vági István
ékszerész műtermében, Miklós-u. 5.
javítások átalakítások a legszebb, leg-
jobb és legolcsóbban eszközöltetnek.
Pontos kiszolgálás.

Hölgyeim!

Felhívom b. figyelmüket, hogy az összes
rőfös árukban, a melyeket többet raktáron
nem tartok, **most az alkalom**, hogy e cik-
kekben szükségletüket gyári árban beszerez-
hessék. — Az olcsóság bizonyítékául szol-
gáljon az itt felsorolt néhány cikk.

- Csikos flanellek 18 kr.-tól
- 1-a Szintartó zsinór barchetek 37 „
- 120 cm. széles costum kelmék 43 „
- 120 „ angol „ „ 76 „
- 140 „ valódi angol chewrot
minden színben 138 „
- 140 cm. valódi angol costum kelmék 128 „

És még sok más cikk, nagyon olcsó
árban. **Nem parti áruk!** Szép, új divatos
dolgok — Tessék meggyőződni személyesen
vétel kényszer nélkül.

Melegasszonyi kelengyék! Leányka ru-
hák, rövid-, diszárak és szabó kellékekben
óriási választék.

REICHMANN divatáruháza
Piacz-u. 85. Royal kávéházzal szemben.

Allandó kiállítás
művészi lényképekből
Némethi műtermének
Piacz-utczai kapu bejáratában.

Próbálja meg
és készítesse férfi ruháit a legszolidabb áron
kizárólag

Sugár Samu férfi szabónál
Hatvan-utca 18. szám alatt, hol is kitűnő izlés
szerint megválogatott és állandóan raktáron
tartott honi és angol gyártmányú szövetekből
lesznek előállítva.

Naponként délben
friss uzsona sütemény
kapható
Marx Jánosnál
Csapó-utca 18. — Telefon 866.

A Piachoz közel
keresek
3-4 szobás lakást
azonnalra.

Ajánlatok a kiadóhivatalba
kéretnek.

A Debreczeni Háztulajdonosok Egyesületének
szerződötett vállalkozója.

Elvállal minden e szakmába vágó mun-
kát legjutányosabb árban. — Költségvetéssel
díjtalanul szolgál. — Személyes tárgyalásokra,
meghívásra készséggel áll rendelkezésre.

Ezen vállalat össze nem tévesztendő
hasonnevű czéggel.

Tiszta agyagból készült szép és
cserép, fali téglá
és legszebb
nyersfalazati téglá
csak a
Karczagi
agyagiparnál
Karczagon szerezhető be.

Hogyan védekezzünk, hogy a
drága fa

a tél folyamán tönkre ne tegyen ben-
nünket. Ugy, hogy

olcsó szén és kocsz
tüzelésre rendezkedjünk be és sze-
rezzük be idejekorán **szükségletünket**

Klár Andor
részv. társaságnál
Debreczen, Piacz-u. 77.

Telefon 445. Telefon 445.
Szén, Kocsz, Brikett olcsó és legjobb
minőségekben állandóan raktáron.
Evi kötésre előnyös ajánlat.

ILLUSION DRALLE

Növény oseppek alkohol nélkül. Egy atom elég.
Nagyszerű növényillat utólérhetetlen természetességben.
Az alkoholmentes parfümök Mindenütt kapható.
eredetije és példányképe. Georg Dralle, Bodenbach a/E.

Májusi
harangvirág
rózsa, akác,
heliotrop.
K 4 —
ibolya
K 5 —
Wistaria
K 4.50
Turin 1911.
nagy díj.

Özv. Dankó Béláné és Társa temetkezési vállalkozók.
Telefon szám: nappal 322. sz. (Kossuth-u. 15.) — (Éjjel 66. sz. Péterfia-u. 70.)

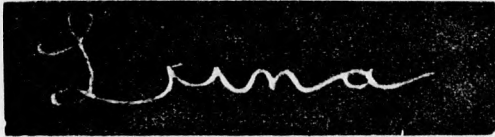
Szives tudomásul! Tisztelt üzletfeleink és a n. é. közönség szives tuda-
mására hozzuk, hogy **temetkezési intézetünket** a mai
kornak megfelelően tetemesen megnagyobbítottuk, **új gyászkoosilkkal, dísz-
letekkel** szereltük fel. Teljes szoba behuzásokat új szabadalmazott készü-
lékünkkel (esetről-esetre fertőtlenítve) teljesen szegek nélkül végzünk.
Temetéseket, hullaszállításokat (Crematoriumba is) személyes fel-
ügyelet és közreműködés mellett végzünk. **Elvünk a tisztességes verseny.**
Gyászsz házaknál kegyeltséért nem tolakodunk. Csakis személyes
meghívásra jelentkezünk temetések felvétele végett.

Simonffy- utca 55.	Ruhafestő.	Széchenyi- utca 6.
GÖZTÖZŐ	Wacha Róbert Debreczen. Telefon 840. Telefon 840. Vidéki megkeresések és megbízások a főüzletbe: Simonffy-u. 55. sz. intézendők.	Ágytoll- tisztító.
Varga- utca 35.	Vegyi-tisztító.	Verbőczy- utca 14.

Amerikai ozipó ujdonságok
legnagyobb választékban, legolcsóbb szigorú szabott árakban, kizárólag
GLÜCKEDE
cipő nagyruházában
:: Piacz- és Kossuth-u. sarak. ::
Telefon 602.

A karácsonyi vásár
megkezdődött
Grünfeld Adolf és Társa
férfi ruha áruházában.

Kapható rövid kabát szörme gallérral **már 15 K-tól.**
Fekete hosszú kabát **már 20 koronától.**
Divat öltönyök **már 24 koronától.**

A kézi és szénsavas ásványvizek királya.
Kapható: A fűszerkereskedelmi részv. társ.-nál Debreczenben.

Naponta frissen pörkölt kávé
különlegességek

Friss Sándor

űszer és csemege kereskedésében
Piacz-utca 83. szám alatt (az Ált. Forgalmi bankkal szemben.)

Villanyüzemű kávépörköltde a kirakatban.
Tessék a címre ügyelni!

Törlesztéses kölcsönöket
előnyös feltételek mellett folyósítat, a
Debreceni Közvetítőbank
részvénytársaság (Piac-u. 32.)
November 1-től
Piac-utca 21. sz. a. Sesztina-házban.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Piac-utca 49. a főpostával szemben.

Uj Szücs és Szörmeáru üzlet.

MÁRTONFALVY EMILNÉ

Piacz-u. 58. sz. alatt. (Iparbank épületében.)

Ajánlja a legnagyobb választékban **boákat, karmantyukat, muffokat és mindennemű szörme árukat** a legolcsóbb szabott árakban.

Női kelengyéket :: a legszebben ::
:: a leggyorsabban ::
és a legerősebben árban
tisztít

Hrabéczy első debreczeni gőzmosó, vegytisztító ruhamosó r.-t.
Debreczen. - Telefon 323.

Gyár és főüzlet Széchényi 42.

Fióküzlet: Csapó-utca 30.
Hatvan-utca 15.

SINGER
„66“

a 20. század varrógépe.

Csakis ezegünk üzleteiben vagy azok ügynökei útján vásároljunk.

Singer Co. varrógép részvénytársaság
Debreczen, Piacz-u. 70.

Egy a fehérneműtömoséshez való utasítást tartalmazó füzet bárkinek **ingyen** kiadatik.

A nagymagyaralföldi

építő és műszaki részvénytársaság

tudomásul hozza a nagyérdemű közönségnek, hogy **Hunyadi-u. 10. sz. alatt**

építő és műszaki irodát nyitott.

Elvállal: mindennemű magas és mély építést, összes vasbetonmunkát, azok tervezését és felülvizsgálatát.

Épít részletfizetésre mindennemű építkezést és

Díjtalanul készít költségvetést és szolgál tanácsokkal műszaki ügyekben.

A nagyérdemű közönség szives támogatását kérjük.

Nagymagyaralföldi építő és műszaki r. t.

Telefon 632.

Alapított 1893. évben.

Telefon 632.

Halmágyi

női és leány felöltők legnagyobb áruházában

:: Piacz-utca, a Főpostával szemben ::

Állandóan nagy szörme kiállítás

Szörme kabátok, Plüsch bársony és Angol kelme felöltők, **Bundák**, Estélyi köpenyek és Blousok, Costümök, Pongyolák, Jouponok, Karmantyuk és Boák.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny, pontos kiszolgálás.